

Національний історико-археологічний заповідник "Кам'яна Могила"

Не так вже багато в світі є пам'яток, які б органічно поєднували в собі природну унікальність та історичну цінність. Саме таке місце розташоване лише в 20 км на північ від Мелітополя на мальовничому березі річки Молочної, неподалік від селища Мирне. Це державний історико-археологічний заповідник «Кам'яна Могила».

Заповідник розміщується на правому березі р. Молочна, поблизу с. Терпіння Мелітопольського району, займає територію площею 15 га, де знаходиться пісковий пагорб - унікальна пам'ятка стародавньої історії та культури (3 га), а також природи - залишок сарматського ярусу третичної епохи (14 млн. років тому). Це колосальне нагромадження піскових брил далеко неординарне явище, аналогі якого в неогенових товщах порід України невідомі і належного тлумачення подібному скупченню не існує і залишається загадкою.

14 млн. років тому Сарматське море, відступаючи, оголило піщаний пагорб, що з плином часу перетворився на твердий моноліт. Під дією сонця й вітру а також дощу пагорб почав тріскатися. Великі брили повільно почали сповзати до землі. В результаті в Кам'яній Могилі утворилася велика кількість гrotів і печер.

Ці гроти завжди приваблювали до себе людей. Різноманітні стародавні палеолітичні племена, мисливці епохи міді і бронзи, а пізніше степові кочовики кіммерійці, скіфи, сармати, гуни й інші племена селилися неподалік від Кам'яної Могили, використовуючи її як святилище. Жерці перед кожною важливою подією піднімалися на стародавні схили для здійснення магічних обрядів.

У 68 гротах і печерах зосереджено велику кількість петрогліфічних комплексів — унікальних зразків первісного мистецтва. Більш ніж 3 тисячі малюнків починаючи від кам'яного віку до епохи бронзи і більш пізні утворюють унікальну галерею, яку можна порівняти хіба що з Ермітажем. Є в цій «галереї» грот Бика, на плитах якого зображено запряжених биків, плита «слідів» з малюнками людських стіп (причому, парних немає), «кінські» плити з зображенням коней з першими в Європі вершниками на них, а також окремі петрогліфи візків, човнів, диких тварин, солярних знаків, сцен полювання і багато іншого.

На основі наукових досліджень, вчені довели, що Кам'яна Могила — потужний випромінювач енергії. На вершині пагорба знаходяться 5 каменів з позитивною енергетикою та лише один — з негативною.

В різні часи Кам'яну Могили відвідали Верховний Лама Непалу, видатний дослідник океану Жак Ів Кусто, Президент України В.А. Ющенко та інші представники вітчизняної та світової еліти.

За останній час заповідник став справжнім центром археологічної та історичної науки на Запоріжжі. Щорічно, починаючи з 1932 р. тут проводяться археологічні експедиції, що дозволяють виявляти нові пам'ятки стародавніх культур. Унікальним явищем стало відкриття найстародавнішої на Землі, так званої «протошумерської писемності», яка може бути представлена на міжнародних виставках світу.

Перші відомості про пам'ятку з'явилися у 1778 році під час російсько-турецької війни. Дослідженням "Кам'яної Могили" займалися видатні дослідники: М.І. Веселовський, О.М. Бадер, В.М. Даниленко, Я. Рудинський, В.М. Гладілін. У гротах і печерах зосереджено велику кількість петрогліфічних комплексів - унікальних зразків первісного мистецтва.

До піщового пагорбу прилягає цілинний степ з реліктовими та ендемічними рослинами, які занесено до Червоної Книги України.

Щорічно заповідник обслуговує понад 50,0 тис. відвідувачів, серед яких багато іноземців. "Кам'яна Могила" розташована поблизу Азовського узбережжя і має всі підстави стати міжнародним центром туризму на півдні України.

У 2006 році за рахунок спонсорської допомоги від ВАТ "Електрометалургійний завод "Дніпроспецсталь" у будівництво музейного комплексу "Кам'яна Могила" було інвестовано 2020,0 тис. грн.

З 2008 року заповідник фінансується з державного бюджету. Фінансування діяльності установи здійснюється Міністерством культури і туризму України згідно бюджетного запиту та відповідає

визначеним потребам. На проведення капітального ремонту будівлі музею-комплексу «Кам'яна Могила» відкрито фінансування у сумі 800,0 тис. грн.

З метою підвищення туристичної привабливості заповідника його включено до внутрішніх та міжнародних туристичних маршрутів як об'єкт для відвідування учасниками та гостями Євро-2012.

З 1986 року заповідник очолював відомий вчений, заслужений працівник культури України Михайлов Борис Дмитрович, який своїми науковими дослідженнями підняв заклад до світового рівня. У 1996 році ім'я Михайлова Б.Д. як відомого вченого сучасності внесено до енциклопедичного довідника "Хто є хто", виданого в Італії (Valkomoni), а в 2000 році – у Міжнародний довідник видатних людей ХХ століття "Життя славетних", виданий Американським Біографічним інститутом при Конгресі США. У 1991 році за вагомий внесок у розвиток музейної справи на Мелітопольщині Михайлову Б.Д. присвоєно почесне звання "Заслужений працівник культури", у 2008 році нагороджено орденом „За заслуги” III ступеня.

Історико-археологічний заповідник "Кам'яна Могила" засновано на підставі доручення Ради Міністрів України від 20.03.85, № 15237/62, листа Міністерства культури України від 19.03.85 № 9а-255/9 та наказу управління культури Запорізького облвиконкому від 12.02.86 № 44.

В 2007 році заповідник «Кам'яна могила» внесено до переліку номінацій ЮНЕСКО як найдавніший пам'ятник культури та історії розвитку людства. В цьому ж році заповіднику надано статус Державного.

Постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2007 № 808 з урахуванням виняткового наукового значення, культурної і природної цінності комплексу археологічних пам'яток "Кам'яна Могила" оголошена Державним історико-археологічним заповідником і розпорядженням Кабінету Міністрів України 05.12.2007 № 1094-р віднесено до державної власності.

Указом Президента України від 10.09.2008 № 815/2008 Державному історико-археологічному заповіднику «Кам'яна Могила» було надано статус Національного, 22.10.2008 отримано Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою за № 116637.

Адреса: Запорізька область, Мелітопольський р-н, смт. Мирне

Телефон: (0619) 43-70-37, 49-46-70

Часи роботи: заповідника - з 9.00 до 18.00; музею - з 9.00 до 17.00, щоденно без вихідних